

Een humaan asielbeleid vergeet de kinderen in de opvang niet – Input ten behoeve van het AO ‘Rapporten en adviezen vreemdelingenbeleid’ op 3 oktober 2013

In zijn brief constateert staatssecretaris Teeven (Veiligheid en Justitie) dat Nederland voldoet aan de (internationale) normen voor de opvang van asielzoekers. Bovendien spreekt hij de overtuiging uit dat er in Nederland beslist sprake is van humane opvang. De Werkgroep Kind in azc constateert daarentegen dat de opvang van kinderen (en gezinnen) die in Nederland asiel aanvragen nog altijd niet humaan is en evenmin overeenstemt met de eisen die het Kinderrechtenverdrag stelt. Sinds de publicatie van *‘Kind in het centrum: Kinderrechten in asielzoekerscentra’* (2009) zijn er op enkele gebieden verbeteringen doorgevoerd. Echter, op veel terreinen voldoet de situatie nog niet. Onder andere op het gebied van (stabiliteit en continuïteit in de) woon- en leefsituatie, de (toegang tot) onderwijs, gezondheidszorg, psychische hulp/begeleiding en recreatie schiet de Nederlandse overheid nog altijd tekort.

Punten voor het AO:

1. Het vele verhuizen van asielzoekerskinderen

Eén van de (nog altijd) meest prangende knelpunten in de situatie van asielzoekerskinderen is het feit dat zij veelvuldig moeten verhuizen gedurende de periode dat zij in de asielopvang verblijven. Ondanks diverse toezeggingen van de staatssecretaris (en zijn voorganger) op dit punt is de situatie nog altijd niet of nauwelijks verbeterd. De bevindingen zoals verwoord in de publicatie *‘Ontheemd; De verhuizingen van asielzoekerskinderen in Nederland’* (2013) zijn nog altijd actueel. (Deze publicatie is te downloaden via de website <http://www.kind-in-azc.nl/>)

Ook in het adviesrapport *‘Verloren Tijd’* van de ACVZ komt dit als knelpunt naar voren (p. 32): “De inactiviteit tijdens het verblijf in de opvang en het ontbreken van regie over het eigen leven heeft een negatief effect op de psychische gezondheid van de vreemdelingen in de opvang. Dit effect is groter naarmate het verblijf in de opvang langer duurt. Dit is het gevolg van verschillende factoren die tijdens dat verblijf ervaren worden, zoals de onzekerheid over de verblijfsprocedure, het nietsdoen, de afwezigheid van familieleden, zorgen over de kinderen, het regelmatig verhuizen en een gebrek aan onafhankelijkheid.”

Vragen:

- In het AO van 14 februari 2013 deed de staatssecretaris de toezegging om halfjaarlijks te rapporteren over het aantal verhuisbewegingen, en de redenen daarvoor, van kinderen en gezinnen in de opvang. Wanneer zullen de cijfers over het eerste halfjaar van 2013 gepubliceerd worden?
- Hoe gaat de staatssecretaris de verhuizingen van asielzoekerskinderen daadwerkelijk en op korte termijn terugdringen?

2. Onafhankelijk toezicht op de kwaliteit van de asielopvang

Op 3 oktober 2011 is door de Werkgroep Kind in azc een brief aan de (toen nog) Algemene Commissie voor Immigratie en Asiel gestuurd, waarin wij pleiten voor het organiseren van onafhankelijk toezicht op de kwaliteit van de asielopvang voor kinderen/gezinnen. (Deze brief van 3 okt 2011 is te downloaden via website <http://www.kind-in-azc.nl/>).

Helaas is nog altijd geen sprake van onafhankelijk toezicht op de situatie van kinderen in de asielopvang. Het COA zelf – en op afstand het ministerie – ziet toe op de kwaliteit van de opvang door het COA. De Werkgroep is van mening dat hier een taak ligt voor het Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ). Het regelen van onafhankelijk toezicht is nog altijd van belang, mede gezien de vele (semi-) overheidsdiensten die met elkaar moeten samenwerken om de benodigde kwaliteit te kunnen waarborgen.

Vraag:

- Hoe gaat de staatssecretaris organiseren dat er onafhankelijk toezicht komt op de opvang van asielzoekers en met name van kinderen in de opvang?

3. Tijdsbesteding van asielzoekers in de opvang

In onderdeel C van zijn brief gaat de staatssecretaris in op de bevindingen van het ACVZ, zoals beschreven in het rapport *'Verloren Tijd'*. De staatssecretaris geeft aan dat hij extra wil inzetten op een zinvolle dagbesteding en activering van vreemdelingen in de asielopvang.

De Werkgroep Kind in azc is verheugd over het feit dat de staatssecretaris verbeteringen wil doorvoeren op gebied van dagbesteding. Ook voor kinderen is het van groot belang dat volwassenen (ouders) de mogelijkheden krijgen voor een zinvolle dagbesteding (werk, studie, sociale contacten, sport, recreatie). Dit heeft invloed op gevoelens van eigenwaarde, autonomie, zelfbeschikking, maatschappelijke dienstbaarheid en in het algemeen de vermindering van stress bij ouders. Deze zaken hebben onmiddellijk een positieve uitwerking op de kinderen in het gezin.

De staatssecretaris zet met zijn beleid vooral in op het aanbieden van cursussen/activiteiten voor volwassenen, met name in de VBL en gezinslocaties. Naar mening van de Werkgroep is het van belang om ook aandacht te hebben voor (naschoolse) activiteiten voor kinderen en zinvolle dagbesteding voor adolescenten en jong-volwassenen. De Vrolijkheid organiseert als particulier initiatief veel activiteiten. Naast dit particulier initiatief zou er voor kinderen, adolescenten en jong-volwassenen onbelemmerde toegang tot andere voorzieningen moeten zijn.

Vragen:

- Wat is de reden dat de kinderen en jongeren vrijwel geheel ontbreken in de voornemens van de staatssecretaris op het gebied van zinvolle dagbesteding?
- Is de staatssecretaris zich ervan bewust dat juist ook voor kinderen, tieners en jongvolwassenen extra inspanningen nodig zijn om hen toegang te geven tot (buitenschoolse) activiteiten, zoals lidmaatschap van een bibliotheek (nu niet

mogelijk), lidmaatschap van sport- of knutselclub, muziek- of dansonderwijs, en toegang tot cursussen/trainingen voor adolescenten (bijvoorbeeld in het kader van vak- en loopbaanoriëntatie)?

- Is de staatssecretaris het eens met de gedachte dat dit vraagt om een COA dat ook expliciet de ruimte biedt aan initiatieven van bewoners, kinderen en jongeren, al dan niet in samenwerking met onafhankelijk particulier initiatief uit de omgeving van het azc?

Naar de mening van de Werkgroep dient de overheid niet te wachten tot in de VBL of gezinslocatie. Reeds vanaf aankomst in de asielopvang zou gestart moeten worden met het bieden van mogelijkheden voor een zinvolle dagbesteding, aan zowel volwassenen als kinderen. Door bewoners van meet af aan 'in hun kracht' te laten, worden hun talenten en potentieel optimaal benut, behouden zij hun gevoel van eigenwaarde en ervaren zij minder stress tijdens de periode die inherent onzeker is. Deze factoren bespoedigen uiteindelijk de integratie in Nederland dan wel de motivatie tot terugkeer indien dit aan de orde is.

Vragen:

- Wat maakt dat de staatssecretaris niet wil investeren in dagbesteding en het benutten van potentieel in de azc's?
- Hoe staat de staatssecretaris tegenover de rol van onafhankelijke particuliere initiatieven en initiatieven van bewoners zelf (zoals afgelopen jaren diverse keren in de vorm van pilot-voorstellen bij de staatssecretaris ingediend zijn door maatschappelijk ondernemers en ook door de Werkgroep Kind in azc) om de inzet en mogelijkheden om te participeren van bewoners van azc's te vergroten door hen toegang te geven tot (betaald of onbetaald) werk, door het volgen of afmaken van een studie of door het faciliteren van eigen ondernemerschap of maatschappelijke dienstverlening?

De Werkgroep ziet momenteel nog verschillende belemmeringen voor asielzoekers als zij hun dag zinvol willen besteden. Zo bleek uit het rapport van de ACVZ dat een gebrek aan financiële middelen het grootste struikelblok is voor het organiseren van- en deelnemen aan (studie)werkzaamheden of activiteiten voor bewoners van azc's. Een andere belemmering die geconstateerd werd voor volwassenen om deel te (kunnen) nemen aan activiteiten was een gebrek aan kinderopvang. Daarnaast geven asielzoekers aan dat op sommige locaties actieve participatie van bewoners zelfs wordt tegengewerkt. De staatssecretaris noemt de belemmeringen kort in zijn brief, maar geeft niet aan welke verbeteringen hij nastreeft.

Vragen:

- Welke middelen stelt de staatssecretaris beschikbaar voor het uitbreiden en intensiveren van zinvolle dagbesteding?
- Op welke wijze wordt de kinderopvang verbeterd in azc's, VBL en gezinslocaties, zodat (met name ook) de moeders daadwerkelijk kunnen deelnemen aan dagbesteding/activiteiten?

De Werkgroep acht het van belang om het COA te faciliteren in het gebruik maken van bestaande onafhankelijke expertise op het gebied van opvoedingsondersteuning en ouderbegeleiding.

Vraag:

- De staatssecretaris schrijft dat hij voornemens is om – naast een extra inzet op dagbesteding van asielzoekers – ook opvoedingsondersteuning op te nemen in de aangekondigde pilot. Hoe wordt zorg gedragen voor de benodigde kwaliteit, capaciteit en cross-culturele vaardigheden bij een dergelijk aanbod (aansluitend bij het plaatselijke Centrum voor Jeugd en Gezin)?

Van groot belang vindt de Werkgroep dat in de toezeggingen van de staatssecretaris rond informatievoorziening aan asielzoekers ruimte komt voor (aparte) informatievoorziening aan kinderen en jongeren. Dit geldt evenzeer voor de toegang tot computers met internetaansluiting. Kinderen in azc's hebben nog altijd een structureel gebrek aan internettoegang waardoor zij onvoldoende in staat zijn om internet als (één van de belangrijkste) informatiebron(nen) te kunnen raadplegen, conform de eisen die het Kinderrechtenverdrag daaraan stelt.

Vragen:

- Hoe gaat de staatssecretaris de informatievoorziening en toegang tot informatie voor kinderen en jongeren in azc's verder verbeteren (anders dan via de sinds kort bestaande website www.tell-me.nl)?
- Op welke wijze is de staatssecretaris van plan de toegang tot internet te verbeteren, niet alleen voor volwassenen, maar ook voor kinderen en jongeren?
- Wanneer zullen alle azc's, VBL en gezinslocaties beschikken over draadloos internet (WIFI)?

Een grote zorg is nog altijd de inhuysregistratie/meldplicht. De Werkgroep heeft hiervoor al meermalen aandacht gevraagd. Het is in het belang van kinderen en ouders – zoals ten behoeve van een goed functionerend gezinsleven – en passend bij een humaner opvangbeleid om de meldplicht in de VBL en gezinslocaties terug te schroeven.

Vraag:

- Is de staatssecretaris bereid om de meldplicht/inhuysregistratie te versoepelen zodat gezinnen zich op werkdagen alleen aan het begin of aan het eind van de dag moeten melden en hiervan in het weekend worden vrijgesteld?

Meer informatie:

Karin Kloosterboer, voorzitter Werkgroep Kind in azc

Kinderrechtenskundige, UNICEF Nederland

kkloosterboer@unicef.nl; 06-22566611

Marjon Donkers, coördinator Werkgroep Kind in azc

marjon.donkers@gmail.com; 06-12659359